

Kámen chovatelů koní

Jindřich Pařízek

Odnepaměti je vyhledávaným drahým kamenem z početné rodiny kryptokrystalických křemenů achát nebo také bezdrak, jak jej nazvali čeští puristé, mnohdy hledající až nesmyslné výrazy.

Většinou se jedná o útvary peckovitého a kulovitého tvaru různých rozměrů, které vznikly v sopečných horninách, převážně v lávových výlevech melafyrů. Pro velkou četnost pecek ve tvaru mandlí jsou tato tufovitá efuzíva často nazývána mandlovci. Křemičité gely, obohacené různými příměsemi, jenž zapříčinily barevnou pestrost kreseb, postupně vyplňovaly dutiny v zmíněných horninách vzniklé po uniklých plynech. Výsledkem takovýchto mineralizačních procesů jsou stále tolik oblíbené acháty, které člověka odjakživa fascinovaly svými pestře barevnými proužky. Výplň převážně tvoří jemné vrstvičky chalcedonu, střídající se s opálem či dalšími křemennými kryptogely. V pestré nabídce tohoto druhu neživých přírodnin zvláště vynikají acháty, u kterých nedošlo k úplnému zaplnění dutiny, a proto zbývající středovou část mohly vyzdobit krystaly křišťálu nebo ametystu. Zdaleka ne všechny acháty mají vrstevnatou texturu. Pro příklad může posloužit mechový achát, což je chalcedon prostoupený dendrity oxidů a hydroxidů železa, manganu, či zelenými

inkluzemi chloritů a amfibolu. Pozorujícím oku připomínají kresby mechu, řas, keřů a rozvětvených stromů. Acháty také mají podle kreseb a barev svá specifická pojmenování. Často se mluví o achátu duhovém, krajinkovém, hvězdičkovém, ohnivém, zříceninovém, očkovém či korálovém. Ve starověku se cenily zejména acháty, u kterých se střídají bílé a černé vrstvy, tzv.

onyxy nebo sardonyxy s proužky hnědé a bílé barvy.

Název achát je odvozen od sicilské řeky Achates, kde byly pecky tohoto krásného kamene sbírány už v předhistorických dobách. Spojitost pojmenování s místem nálezů popsal ve 4. st.př.Kr. ve svých spisech Theofrastos. Zřídka je uváděn názor, že achát mohl získat jméno podle Achata, přítele a štítonoše Aeneova. Semité acháty nazývali aqua nebo achit ještě dávno před Řeky. Podle dochovaných artefaktů se acháty opracovávají již po 8000 let. Zнали je třeba nomádští Skythové, zmínění Semité, Babyloňané, Sumerové, Akkadové, Egyptané, Řekové nebo Římané. Starý zákon připomíná i nevidanou nádheru Šalamounova chrámu, který byl postaven z cedrového dřeva a vyzdoben plátky zlata a onyxu. V chrámu stála Archa úmluvy s deskami desatera božích přikázání, nejposvátnější objekt Izraelitů, po němž stále pátrají dobrodruzi z celého světa.

S přibývajícím poptávkou začali zpracovatelé pro zvýraznění nebo změnu barev jednotlivých vrstev acháty přibarvovat, protože byly vhodné pouze kameny s jemnou pórovitostí. Obvykle je nechali vařit několik týdnů v kotlích s medem, poté opláchnuté putovaly do kotlů s kamencovým vitriolem, přípravkem na bázi kyseliny sírové. Med se usadil v pórech a kyselina jej postupně přeměnila v černý uhlík. Výsledkem se staly černobíle pruhované onyxy. Tuto metodu dobře ovládali staří Řekové a Římané, o čemž svědčí zápisy Plinia staršího, římského učenice 1.st.n.l. Stejně tak se barvením drahých kamenů ve starověku zabývali Arabové a Číňané, pro které je achát dodnes ceněným drahým kamenem. Po zániku Západořímské říše úspěšně barvili pruhované kameny byzantští řemeslníci, využívající spíše žhání vysokými teplotami. V 19. století začala být ke změně barev používána jedovatá anilinová barviva. V současnosti jsou přibarvovány zejména brazilské acháty, které jsou k tomuto účelu nejvhodnější. Dnes je velmi obtížné koupit kámen z jihoamerických nalezišť, u kterého nejsou patrné stopy zmíněných kosmetických úprav. U českých achátů barvení nelze praktikovat, neboť pro svou minimální pórovitost nejsou schopny barvicí látky absorbovat.

Od pradávna byl achát užíván mnoha národy jako talisman, amulet či ozdoba. Islámští věřící, zejména v Iránu, věšeli achátové přívěsky dětem kolem krku, kde byl magický účinek kamene zesílen rytinami Mohamedových symbolů. Amulet měl děti chránit před nehodami. Talismany a amulety s vyrytými verši z koránu jsou v těchto koutech světa uctívány dodnes. V schopnost zabránit jezdcí pádům z koně či klopýtnutí zvířete samotného věřili Židé, kteří vplétali achátové amulety do koňských hřív nebo postrojů. Tato pověra se poměrně brzy a rychle rozšířila mezi jiné národy a dnes je achát často považován za kámen chovatelů koní.

Peršané se pomocí achátu bránili před zlem nebo posloužil k hledání pokladů. Rovněž jím také vykuřovali pro odvrácení blesků. Egypťanům, majícím u sebe malý kousek kamene, zaháněl žízeň. Pro utišení pocitu žízně jej měli v oblibě i pouštní kočovníci a průvodci karavan v pouštích Hadramautu na jihu arabského poloostrova, kteří jej nazývali geb-shubeh, dar země. V ústech nejraději převalovali pestré acháty s kresbou krajin. Achátové

talismany též pomáhaly nomádům překonávat dlouhé cesty a zažehnávat nebezpečí číhajících v pouštích. V arabském světě měli proužkovaný kámen ve velké vážnosti i alchymisté, snažící se jím převážně léčit různé stavy šílenství. Sýřané nejčastěji nosili acháty zbroušené do trojúhelníkových tvarů proti střevním potížím. V Jemenu očkovými acháty s bělavým okrajem a rudým středem léčili kožní vředové choroby. V levantském prostředí, zejména na Kypru, zajišťoval talisman z červeně proužkovaného achátu svému nositeli stále zdravou krev. Stejně zabarvený a rozemletý na kamenný prášek nanášeli na krvácející dásně. Arabové se také domnívali, že černobílý onyx zmírní porodní bolesti. Mechový achát jim dokonce pomáhal odhalit neupřímnost falešných přátel.

V Indii si onyx zavěšovali na krk zhrzení milenci, kteří se chtěli uzdravit z nešťastné lásky. Amulety posloužily proti zlému pohledu a uhranutí. Smyčkový achát byl naopak talismanem tajné indické sekty phansigharů, škrtičů bohyně Kálí. Ampoumchave, kmenoví šamani ostrova Madagaskar, ohnivými acháty vymítali z nemocných zlé duchy a zaháněli je nazpět do amxuthamné, ohnivých jam - světa démonů. Malgašští bojovníci zase upřednostňovali pérový achát s uzavřeninami v podobě pštrosích per. Severoafrickým kmenům sloužil především proti uhranutí. Magické vlastnosti přisuzovali achátu také Vikingové a Saxoni, kteří pomocí drahého kamene s proužky a obávaných válečných seker vyhledávali poklady či ztracené věci. Obyvatele staré Británie měl ochránit před kožními chorobami. Indiánům sloužil černobílý onyx k odvrácení černé magie a k léčbě různých nemocí. V některých oblastech USA se nacházejí až 15 kg těžké achátové konkrece, nazývané hromová vejce. Indiáni Pueblos je používali při obřadech k vyvolání zvuku hromu. Kmenový náčelník Cerdic, který se vylodil v roce 495 v Anglii a o 25 let později přijal saskou královskou korunu, vlastnil meč, jehož jilcovou hrušku prý zdobil hromový kámen. Zbrani měl dodávat sílu blesku.

Evropané zavěšovali amulety na rohy tažných zvířat nebo k rukojeti pluhu, aby jim byla dopřána bohatá úroda. Jinde stačilo nosit kámen za opaskem. Pro zaručenou úrodu chovali v úctě rudě proužkovaný achát již thébští rolníci ve starém Egyptě nebo Řekové. Alchymisté se pro změnu drželi tvrzení, že acháty s kresbou stromečků a keřů mohou přinášet štěstí a sílu dřevorubcům. Od starověku je pokládán achát za symbol zdatnosti a síly. Dokonce se stal nejoblíbenějším drahým kamenem. Podle starořeckého historika Herodota měl Polykratés, král několika ostrovů v Egejském moři v 6.st. před Kristem, sardonix jako

talisman zasazený do prstenu. Když se jej hodlal zbavit, napadli jeho zemi Peršané, zničili ji a vládce zabili. Plinius uvádí achát jako účinnou ochranu před uštknutími hady. Achát si ve starém Římě oblíbili převážně řečníci. Stal se i symbolickým kamenem umělců. Zlatohnědý sardonix měl vojákům dopřát vítězná tažení bitvami.

Ve středověku lidé věřili, že černobílý onyx je účinným afro-

disiakem, ženy podporoval v těhotenství a mírnil porodní bolesti. Naopak zeleně zabarvený achát zase chránil před početím. Stačilo, aby žena pila vodu, v které byl tento kámen smáčen. Léčbu horečky, padoucnice a neplodnosti zeleným achátem popisuje abatyše Hildegarda von Bingen ve 12. století. U sardonixu zase opěvuje schopnost bystřit pět lidských smyslů, posilovat rozum a vědění, mírnit následky prchlivosti, hlouposti a nekázně. Sardonyxu byl odedávna přikládán význam přímo výjimečný. Zajišťoval klidné manželství, upevňoval lásku, spolehlivě zlepšoval náladu a chránil před uhranutím. Dávni hvězdopравci do něj vyřezávali astrologické znaky. Candin, modravý achát z Thrákie obsahující nazlátlé pyritové inkluze, pomáhal při léčbě uštknutí štírem či pavoukem. Jemně rozemletý a smíchaný s kořeněným

vínem neutralizoval hadí jed. Spolu s ním se vzácně objevoval skelně průhledný achragat, jenž byl vysoce ceněným talismanem proti moru a horečnatým onemocněním.

Mnohdy byl achát považován za zaručený prostředek proti nakažlivým nemocem nebo měl dopřát úspěch a obklopit majitele dobrými přáteli. Jinde přitahoval dědictví. Lovci perel kdysi používali malé acháty při potápění. Měl odvrátit i špatné počasí, zejména ztišit rány blesků. Keltští Venetové, nejlepší mořeplavci Armoniky (dnešní Bretaně), vkládali modrobíle proužkované acháty a chalcedony do příďe lodí, aby jim přinesl dobrý vítr a chránil plavidlo před mořskou bouří. Když byli roku 56 př.Kr. poraženi v námořní bitvě římskými legiemi Julia Caesara, utopili za trest hlavního druida, který nevhodným požehnáním kamenů nezajistil válečníkům přízeň mořských bohů. Účinný se jevil i při mořské nemoci a náměsíčnosti. Jeden starý recept praví, že achát učiní muže oblíbeným u ženy, jenž ho předtím nemilovala. Podle Loniceruse, středověkého přírodovědce, měl přinášet krásné a barevné sny. Leonardus zmiňuje blahodárné účinky achátu na oči. Podle dochovaných zpráv se lidé s onyxem dožívali vyššího věku, než jejich vrstevníci. Řezenský biskup a přírodopysce Albertus Magnus uvádí příznivý vliv achátu na kožní choroby. Vodňanský ve svém Lapidáriu zaznamenává, že kdo jej nosí, všude úspěšným bude, výřečnosti i krásy se mu dostane. V 19. století vzrostla jeho obliba zejména u anglických zednářů. V novověku nosili sardonix jako talisman básníci G.G. Byron a J.W. Goethe. Také v Rusku patřili amulety zvané oberuky k samozřejmosti. Onyx údajně odvracel bouře, blesky a životní nepříjemnosti. Ještě v pol.19. století byly dováženy achátové amulety z Německa do Súdánu. Zboží tvořily hroty šípů, prsteny, náramky a amulety různých tvarů.

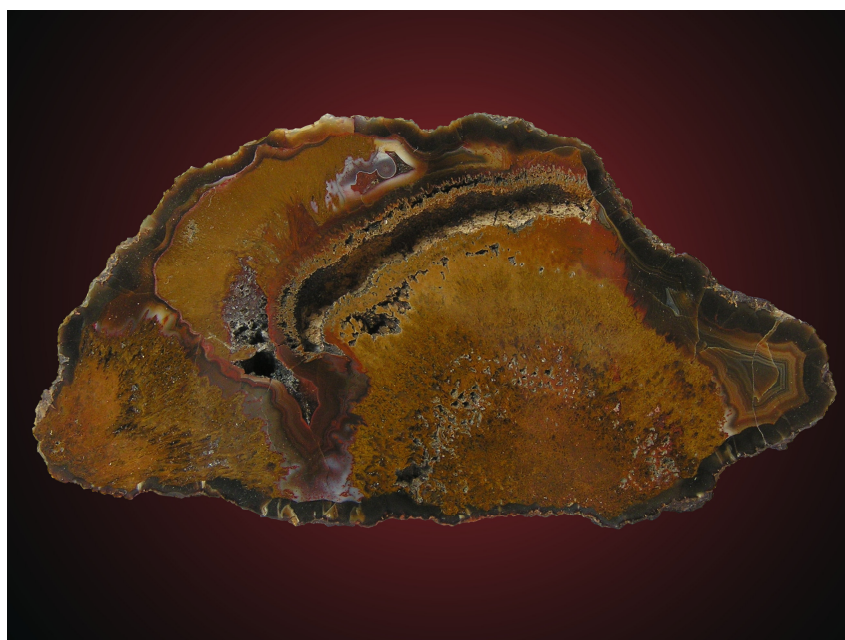
Dokonce i v současnosti je achát stále častěji vyhledáván k magickým a léčitelským praktikám. Celkově má posilovat organismus, chránit zrak, usnadnit dýchání a uklidnit „pocuchané“ nervy. Z duševního aspektu posiluje lásku k Bohu. Číňané je brousí do tvaru koulí, kterými pak léčí podobně jako akupresurou. Kameny s kresbami mechů, keřů a stromů jsou oblíbenými talismany zahradníků a sadařů, zaručující jim hojnost květů a bohatou úrodu. Někteří angličtí farmáři dodnes věří, že achát zavěšený nad dveřmi mléčnice zabrání zkysnutí mléka a odežene všechny zlovolné síly, toužící znehodnotit výsledky jejich těžké práce. Podle arabské tradice achát pomáhá při krvácení, dále při chorobách ledvin a při melancholii. Obyvatelé jižního pobřeží Středozemního moře, především Berbeři, se chrání talismany před pády a nehodami. Magickým kamenem je i pro Tibetany, jímž přináší štěstí.

Zpracování achátové suroviny má dlouhou historickou tradici, což dokazují bohaté nálezy starověkých kultur. Zprvu se uplatňoval při výrobě nástrojů nebo šípových hrotů, později se stával součástí šperků a jiných ozdob. Slabost pro tuto charakteristickou směs chalcedonu, opálu a křemene měli staří Egyptané, pro něž symbolizoval věčnost a klid. V Egyptě jej těžili už kolem roku 3500 př.n.l. v okolí Asuánu a Džebel. Pro umné předky Koptů, jižních Egyptanů, byl především oblíbenou surovinou na amulety a nádoby. Onyxové oči zdobí pšent, supí korunu v Tutanchamonově hrobce, jejíž objevení Howardem Carterem v roce 1922 se stalo největší archeologickou senzací 20. století. Přibližně z roku 3400 před

Kristem pochází zlatý pektorál s několika acháty různých barev. Artefakt spočíval společně s jinými klenoty na hrudi vysoce postaveného muže. Tato hrobka objevená poblíž Sakkary pochází z období před sjednocením Egypta. Z pramenů lze vyčíst i to, že stěny Kleopatřiny hodoní síně zdobily spolu s mramorem barevné acháty a podlaha se skládala z onyxu.

V Mezopotámii z achátů vyráběli válečková pečetidla s náboženskými nebo válečnými výjevy. Čím bylo postavení majitele vyšší, tím byl váleček vypracovanější a bohatší na zobrazené motivy. Před 2000 lety opracovávali acháty i Indové. Babylóňané z něj vyřezávali i závaží různých hmotností, přičemž je nejčastěji tvarovali do podob zvířat. Již ve 4. století př. Kr. byl sbírán v řece Achates ke zhotovování antických gem, což jsou drobná umělecká díla s užitím řezbářských a ryteckých praktik. Podstatou výroby gemy je, že řezbář opracovává dvě i více barevných vrstev chalcedonu a tím nechá vyniknout plastičnost a barevnost obrazu. Kromě těchto uměleckých skvostů vyráběli Řekové a Římané pečetidla, mísy, číše, střenky

nožů a vázy. Nesčetné množství achátových pečetítek nalezl ve vykopávkách v Mykénách Heinrich Schliemann, proslulý německý obchodník a amatérský archeolog. Podobné nacházel i v Tróji, jejíž torzo jako první objevil v roce 1873. Vsazený do prstenu byl výsadou římských patricijů, zámožných občanů s vysokým společenským postavením. Dokonce kartáginský vojevůdce Hannibal, porazivší římské legie roku 216 př.n.l. u Cannae,

podle prstenů s rytinami rodových znaků zjišťoval počty zabitých velitelů a jejich hodnosti. V bitevní vřavě tehdy zahynulo na 50 tisíc Římanů.

Ve východní Africe si domorodci oblíbili onyxové korále. V severním Kamerunu pro změnu takovými korály platili arabští obchodníci za otroky. Kvůli svému účelu se jim brzy začalo říkat otrokářské. V Číně, kde je onyx dodnes dobýván, byl považován za kámen přinášející smůlu. Z tohoto důvodu těžbu prováděli převážně otroci a trestanci. Arabští beduíni jej nazývali jasai čili smutek, neboť dle soudobých představ přinášel nositeli neštěstí. Ozdobit se tímto kamenem mohl jedině šílenec. I v českém Lapidariu ze 14. století je onyx označován za kámen zlobivý.

V našich dějinách měl slabost pro krásně zbarvené acháty panovník Karel IV, který je nechával hledat v okolí Kozákova nedaleko Turnova v Českém ráji. Dokonce sám tuto lokalitu několikrát navštívil. O tom, že oblast Českého ráje a Podkrkonoší byla tehdy známá bohatými výskyty drahých kamenů, svědčí i pořekadlo: „Vezme-li pastevec náhodně ležící kámen do ruky, mnohdy má větší cenu, než celé stádo koz“. Součástí svatovítského pokladu je tzv. Benátská číše Karla IV. z onyxu usazená na zdobeném podstavci. Jedná se o italskou práci elipsovitého tvaru 17,5x13,5 cm a výšky 7 cm, získanou panovníkem v pol.13.století. Materiál nepochází z českých nalezišť.

K úpatí českých nejvyšších hor posílal hledače kamenů i císař Rudolf II., obdivovatel umění a krásy drahých kamenů. Podle záznamů našel koncem 16.st. řezbář Hesse tak velký achát, že si z něj Rudolf nechal vyřezat lidskou hlavu. Mistra následně odměnil za práci

zlatým řetězem. Císař mimo jiné vlastnil přibližně 25 kusů rozmanitých achátových nádob. Dokonce do své sbírky zakoupil vzácnou antickou gemu ze sardonyxu, zvanou Gemma Augustea. Na ní je znázorněn císař Augusteus, který hledí na nevlastního vnuka Germanica, jenž se vrací z vítězné bitvy nad barbary. Dnes je toto umělecké dílo chloubou vídeňských sbírek. K mistrným dílům náleží také portréty samotného Rudolfa. Do achátů je pro císaře vyřezal na sklonku 16.st. Oktavio Miseroni, italský mistr kamenářský působící v Praze. Jednu z kamejí Rudolf II. osobně věnoval ruskému caru Ivanovi II. Fjodoroviči. Dnes je vystavena v petrohradské Ermitáži. Jiné jsou deponovány ve vídeňském kunsthistorickém muzeu. K řezbám byly využívány zejména podkrkonošské modrošedé acháty s bílým středem.

Mezi legendární šperky patří egyptská kamej z třívrstvého sardonyxu z 3.st.př.Kr. s vyobrazením krále Ptolemaia II. Filadelfa s manželkou Arsinoe, jenž byla zároveň jeho sestrou. Kamej je přezdívána Gonzagova podle středověkých majitelů. Dokonce se v roce 1630 stala součástí rudolfínských sbírek v Praze. Po vpádu Švédů ji získala švédská královna Kristina, po její smrti Vatikán a v roce 1803 se záhadnou cestou objevila u Josefiny, manželky Napoleona Bonaparta. Ta ji věnovala ruskému caru Alexandru I. Dnes je možné pověstnou kamej spatřit v Ermitáži. Součástí petrohradských sbírek je i sardonyxová kamej z 2.tisíciletí před Kristem. Náleží do období krétsko-mykénské kultury a jsou na ni vyřezáni dva lvi na lovu. Kameje byly oblíbené i v Persii.

Výrobu achátových mís a číší, používaných při významných příležitostech, mistrně ovládali řezbáři arabských zemí. Surovina se k těmto účelům často barvila po několik století. V pozdější době se napodobováním předmětů tohoto druhu zabývali benátské mistři, kteří starověké umělce v lecčem překonali a jejich výrobky dosáhly světového věhlasu. Se starověkými díly z achátu se lze setkat ve všech významných evropských chrámových pokladech. Velký achátový kalich z antické doby zdobený zlatem a drahokamy je deponován ve stockholmském muzeu.

Největší achátová mísa je vystavena v pokladnici vídeňského hradu. Jedná se o mělce prohloubenou nádobu s kruhovým průměrem téměř 60 cm. Velikostí a provedením jde o velmi unikátní antické dílo vyrobené z jednoho kusu kamene a vážící 10 kg. Ve španělské Valencii přechovávají kalich, který je již po několik století považován za svatý grál, číše, z které pil víno Ježíš Kristus při poslední večeři. Kalich o průměru 9 cm je zhotoven ze sardonyxu. Ve středověku byl zmiňovaný grál často napodobován. Po celé Evropě bychom našli mnoho dalších míst, kde je údajně pravý grál přechováván.

Ve středověku byl zmiňovaný grál často napodobován. Po celé Evropě bychom našli mnoho dalších míst, kde je údajně pravý grál přechováván.

V novověku se antické kameje staly středem pozornosti padělatelů. Aby falzifikáty získaly patřičný starodávňý vzhled, mnohdy je násilím cpaly do jícnu krocanů, jejichž pevné žaludky a ostré trávicí šťávy se o patinu nových napodobenin postaraly. Anglická královna Alžběta I. vlastnila prsten se zasazenou kamejí s vlastním portrétem z onyxu. Ten darovala svému milenci hraběti z Essexu, který byl později, ve věku 34 let, na její příkaz popraven. Dnes je součástí sbírek Westminsterského opatství. Acháty zdobily i královská žezla a zbraně.

Fialově zbarvené exempláře jsou vsazeny do rukojeti meče uherského krále Bély II. V Berlíně vystavují sardoniové královské zlaté žezlo babylónského krále Nabukadnezara z 6.st. před Kristem. Ne vždy se však musí jednat o žezla vládců. Například šedomodrý achát tvaru nepravidelné krychle dekoruje rektorské žezlo University Tomáše Bati ve Zlíně.

V současnosti je trh přesycen brazilskými acháty z bohatých sopečných výlevů státu Rio Grande do Sul, zasahující až do sousední Uruguaye. Tato naleziště objevili němečtí brusiči z Idar-Obersteinu v roce 1827, kdy se vydatné výskyty drahých kamenů v Porýní staly minulostí a pro udržení kamenářské tradice v oblasti byl nevyhnutelný přísun nové suroviny. Přepravu velkých zásilek achátových pecek přivítali i lodní přepravci, kteří drahocenným balastem dokonale zaplnili prázdná místa v přídi a kýlu lodě při zpáteční cestě do Evropy. Z Brazílie běžně pochází i pecky o průměru 50 cm, někdy těžaře nepřekvapí ani exempláře o hmotnosti přes 300 kg. Objeveny byly i kusy o průměru 7 metrů a váhy nad 4 tuny. Ze suroviny jsou nejčastěji vyráběny misky a těžítka různých tvarů, popelníky a okrasné krabičky.

Červené a oranžové acháty se nachází v poušti Gobi v Mongolsku, bílé a šedé v Nikaragui, černé těží kočovní domorodci v pískách středního Turkmenistánu. K velmi pěkným náleží kameny z Jemenu, Iráku, Indonésie a USA. Pestrobarevné jsou hledány v Mexiku, známé jako ohnivé. Na černém kontinentě se vyskytují zejména v Etiopii, Mosambiku, Maroku, Zairu a samozřejmě na Madagaskaru. Mezi významné patří lokality Ruska, Uzbekistánu, Ázerbajdžánu, Bulharska, Finska a Faerských ostrovů. V ruském Golutvinu nedávno objevili tak velké acháty, že nařezanými pláty pokrývali kávové stolky.

Stejně jako naši západní sousedé se i my můžeme pyšnit nejen nalezišti toliko oblíbeného nerostu, ale i historií jeho zpracování. Nejvýznamnějším centrem brusičů se stalo město Turnov, kde na zdejší Umělecko-průmyslové škole stále získávají zkušenosti další generace klenotníků. Podkrkonošské acháty jsou stále vyhledávané šperkaři, kteří je vsazují do broží ve tvaru motýlů a květín či do prstenů, vytváří z nich přívěsky a vykládají skříňky. Acháty lze také dokonale imitovat. V 80. letech 19. století takovýmito skleněnými napodobeninami proslula sklárna v Klášterském Mlýně, za které v roce 1889 na výstavě v Paříži získala zlatou medaili.

Acháty v České republice lze nalézat v pásnu od Ještědu až po Dvůr Králové. Nejvíce frekventovanou oblastí sběratelů a uměleckých brusičů je okolí Lomnice nad Popelkou, Jičína, Turnova a Nové Paky. Jedny z nejkrásnějších achátů pochází z lomové těžby na Kozákově, kde kdysi sbírali i pověřenci Karla IV. a Rudolfa II. Lom je již dlouhou dobu nečinný, přesto okolní pole občas vydají část ze svých pokladů. U Kostelce nad Ohří v Krušných horách se vyskytují zajímavé acháty, vázané na křemenné žíly, tudíž zcela odlišné geneze. Prostupující křemenné roztoky s obsahem oxidu železitého postupně vyplňovaly trhliny okolních hornin a přítomný hematit zapříčinil převládající zabarvení do odstínů červené barvy. Materiálem z těchto žil nechal Karel IV. vyzdobit stěny kaplí na Karlštejně a Pražském hradě. Obzvláště vyhledávané jsou acháty s bleskovitou kresbou, jež jsou typické pro naleziště v okolí Horní Halže.

Do 2. světové války byl achát velmi cennou surovinou. Sloužil k výrově ozdobných předmětů jako např. misek, popelníků, nábytkových držadel, kuliček nebo pro technické účely jako třecí misky. V nedávné době nacházel uplatnění pro břity přesných vah nebo kameny ložiskových hodin. Krása tohoto drahého kamene nebledne ani v dnešní uspěchané době, o čemž svědčí stále zajímavá nabídka opracované suroviny, často vsazená do drahých kovů. Nejčastěji je řezán na slabé plátky, broušen do destičkovitých či zaoblených tvarů a následně zasazován do prstenů, náušnic, broží a spon. Vyhledávaným artiklem jsou i hodiny s achátovým ciferníkem.

Fotografie:

001 Achát z Kozákova u Turnova

002 Mísa ze 7.st.př.Kr. pocházející z Ninevehu - důležitého města starověké Asýrie

003 Achátové kresby z Horní Halže v Krušných horách

004 Kamej ze sardonyxu s portrétem Claudia - římská práce z 1. století

005 Mechový achát z Železnice u Jičína

006 Sada babylónských závaží v podobě kachen z 8.-6.st.př.Křem